

Onderzoeksopzet
transculturele danstechniek en dansdidactiek

Transculturele danstechniek en dansdidactiek

Welke aspecten van de danstechnische en didactische wijze van werken van Germaine en Patrick Acogny kunnen een transculturele ontwikkeling van de techniek en didactiek van docenten van de opleiding Docent Dans ondersteunen?

Inleiding

De opleiding Docent Dans bevindt zich in een ontwikkelingsproces waarin artistiek leider Jopie de Groot aansluiting nastreeft bij de culturele diversiteit in de samenleving en in het onderwijs. Zij is er van overtuigd dat een transculturele wijze van leren en werken de studenten van de opleiding Docent Dans de bagage geeft om in het hedendaagse werkveld te kunnen dansen, doceren en creëren. Het Artist in Residence programma van Germaine Acogny geeft studenten en docenten de mogelijkheid kennis te maken met de transculturele techniek van Germaine en Patrick Acogny.¹ Jopie de Groot streeft er naar dat docenten en studenten door de ervaring met deze werkwijze geïnspireerd raken de eigen werkwijze open te breken en te verbinden met de methodische en didactische benadering van Germaine en/of Patrick Acogny. Het zoeken naar verbinding en versmelting is een essentieel uitgangspunt en ook de reden dat het begrip transcultureel gebruikt wordt in plaats van multi- of intercultureel.

transcultureel: kennismaken met kunst door middel van voorbeelden, uitgangspunten en methodische benaderingen die worden ontleend aan een grote verscheidenheid aan culturen . Laurien Saraber 2006, p.13

Jelle van der Leest stelt in zijn recente onderzoek dat de opleiding Docent Dans aan de randvoorwaarden voldoet om een inter- of transcultureel leerproces in gang te zetten.² Deze randvoorwaarden werden door Laurien Saraber geformuleerd in haar onderzoek *Meervoud als mentaliteit: culturele diversiteit in het dansvakonderwijs*.³ Tevens geeft Jelle van der Leest het belang aan van actieve werving en toelating van studenten met een diverse culturele achtergrond. De opleiding Docent Dans kan door transcultureel leren toegankelijker worden voor deze studenten. De ontwikkeling van transcultureel leren is ook van groot belang om tot een betere aansluiting te komen met de culturele diversiteit in het hedendaagse werkveld.

¹ Patrick Acogny, Germaine Acogny Technique or Genesis of an intercultural Notion of Corporealities, 2003 Paris VIII University Saint Denis, p. 39 MA thesis

Germaine Acogny has created a dance whose fundamental movements and principles are evolving and can be adapted by African and Non-African dancers and choreographers. It's a contemporary and African Dance, a trans-traditional dance that has managed to rise above the traditions without totally cutting ties from them. The Germaine Acogny Dance is also meant to be 'universal', i.e. made for all bodies, regardless of ethnic origin, and accept all influences.¹

² Jelle van der Leest, Interculturaliteit en Docent Dans, artikel werkgroep Interculturaliteit van het lectoraat Kunsteducatie, Amsterdam 2010, p.16 versie 1

³ Laurien Saraber, Meervoud als mentaliteit: culturele diversiteit in het dansvakonderwijs, AHK Amsterdam 2006, p. 65

Onderzoeksopzet transculturele danstechniek en dansdidactiek

Het onderzoek dat ik dit jaar graag zou willen doen als onderdeel van het Artist in Residence programma van Germaine Acogny / l'Ecole des Sables is een praktische uitwerking van de bevindingen en aanbevelingen in bovenstaande onderzoeken. De ontmoetingen die binnen het AIR programma plaats vinden zijn tegelijkertijd inspiratiebron en studiemateriaal. Een onderzoek en analyse van deze ontmoetingen kan leiden tot concrete voorstellen voor een mogelijke transculturele didactische en danstechnische benadering door de docenten van de opleiding Docent Dans en het curriculum.

De transculturele techniek en didactiek van Germaine en Patrick Acogny

Germaine en Patrick Acogny ontwikkelden beiden een eigentijdse danstechniek waarin ze bewegingsprincipes van Afrikaanse dansvormen verbinden met westerse en Aziatische danstechnieken. Hierdoor zijn twee transculturele technieken ontstaan die afwijkend van én aanvullend zijn voor westerse eigentijdse technieken. Een onderzoek naar de accenten die zij aanbrengen in het bewegingsmateriaal, de structuur van de les en de didactische principes kunnen uitgangspunten opleveren voor een meer transculturele danstechnische en didactische benaderingswijze van de opleiding Docent Dans.

Welke aspecten van de danstechnische en didactische wijze van werken van Germaine en Patrick Acogny kunnen een transculturele ontwikkeling van de techniek en didactiek van docenten van de opleiding Docent Dans ondersteunen?

Ik richt mij op de beantwoording van onderstaande vragen :

1. Welke didactische en danstechnische uitgangspunten van Germaine en Patrick Acogny zijn te verbinden met de onderwijsprincipes van de opleiding Docent Dans?
Deelvragen
 - Welke bewegingsprincipes zijn kenmerkend voor deze didactische en danstechnische uitgangspunten?
 - Welke didactische principes zijn kenmerkend voor deze didactische en danstechnische uitgangspunten?
 - Welke verbinding kunnen docenten van de opleiding tot stand brengen tussen de eigen expertise en deze didactische en danstechnische uitgangspunten?
2. Welke concrete mogelijkheden biedt de transculturele techniek en didactiek van Germaine en Patrick Acogny voor een transculturele ontwikkeling van de techniek en didactiek van de docenten van de opleiding Docent Dans?
3. Op welke wijze kan de dialoog met Germaine en Patrick Acogny leiden tot een coherent transcultureel uitgangspunt voor het curriculum van de opleiding Docent Dans?

Onderzoeksopzet transculturele danstechniek en dansdidactiek

Methodiek en werkwijze

Omweg als methode en semiotiek

Als student kunstgeschiedenis werd ik in de Bachelor fase van mijn studie geïnspireerd door de essays van Carlo Ginzburg over verborgen geschiedenis, kunst en maatschappelijke herinnering.⁴ In navolging van Morelli betoogt hij dat in de details van kunstwerken de informatie besloten zit over de meester en de maatschappelijke herinnering.⁵ Als ik dit vertaal naar de praktijk van danstrainingen en lessen dan ben ik ook gefascineerd door de implicaties van schijnbaar kleine verschillen in structuur en didactische en danstechnische benadering.

In de Master fase van mijn studie gebruikte ik de semiotische analyse methode van Marga van Mechelen om beeldende kunst, performance art en dans te analyseren en te duiden. In beide methodes is de zorgvuldige analyse en aandacht voor het detail van groot belang voor een inhoudelijke interpretatie.⁶

In het onderzoek naar de transculturele techniek van Germaine en Patrick Acogny wil ik beide analytische methodes toepassen en verbinden. Een onderzoek naar details kan volgens mij bijdragen aan het expliciteren en ontwikkelen van een transculturele benaderingswijze van dans, danstechniek en dansdidactiek. Het geeft ook inzicht in de sociale en maatschappelijke structuren waar dansvormen een uiting van zijn.

Video opnames

Het Artist in Residence programma geeft de mogelijkheid overdrachtssituaties in dans te observeren, te volgen en op video vast te leggen. Dit geeft mij bronnen om een analyse te kunnen maken van de structuur van de lessen, de overdrachtvormen en de technische uitgangspunten. Mijn interesse gaat daarin vooral uit naar de didactische en technische details waarin de lessen van Germaine en Patrick Acogny afwijken van de gangbare benaderingswijzen in westerse eigentijdse en klassieke dans. Deze details expliciteren een andere opvatting en maatschappelijke herinnering over het individu en het individu in de samenleving.

De opnames die ik tijdens de Artist in Residence periodes van de lessen kan maken zijn van wezenlijk belang voor dit onderzoek. Ze dienen als illustratie van mijn visie en inzichten. Ook denk ik dat visueel materiaal in discussies over transcultureel leren, werken, dansen en denken een waardevolle aanvulling is.

Interviews

Daarnaast voer ik reflectiegesprekken met docenten en studenten. Zo mogelijk maak ik video opnames van deze gesprekken. De interviews met docenten en studenten over

⁴ Ginzburg, Carlo, Omweg als methode; Essays over verborgen geschiedenis, kunst en maatschappelijke herinnering, 1988 SUN Nijmegen

⁵ ibidem, p. 206-245 In het essay Sporen ligt Ginzburg de 'Morelli-methode' toe.

⁶ Siebe, Lot, 2008 Master scriptie Dans en performance art

Onderzoeksopzet transculturele danstechniek en dansdidactiek

het werken met Germaine en/of Patrick Acogny illustreren de actualiteit en persoonlijke beleving van de vraagstukken.

Theorie en praktijk

Om de theorie met de praktijk te verbinden wil ik in een latere fase rond specifieke vraagstukken graag samenwerken met een aantal experts. Op dit moment denk ik dat samenwerking met een danstechnisch docent en een didactisch docent waardevolle aanvullingen kan geven op mijn onderzoek.

Actuele dialoog en Inspiratie

De actuele dialoog over diversiteit in de podiumkunsten is een belangrijke inspiratiebron. In de bijeenkomst *Cross Over! flirt of verbond?* werden een aantal thema's genoemd die ik wil verbinden met mijn onderzoek.

De werkwijze van Akram Khan is een interessante praktijk om te verbinden met mijn onderzoek. De wijze waarop Farooq Chaudry de artistieke praktijk van Akram Khan toelichtte sprak mij aan. Dit geeft wellicht een (theoretisch) begrippen kader om bij aan te sluiten of mij toe te verhouden.

*'I remember we received an email once from a well know Canadian Physicist who after seeing one of our performances said that rather than fusion to describe what we do a better term would be hybrid because this concept suggests that the emergence of a new form that retains its original parental characteristics and qualities. I get the sense that the word fusion indicates difference that is artificially bound together whereas Hybrid suggests the creation of a common new ground. More cross fertilisation than cross over.'*⁷

Micha Hamel noemde flexibiliteit en collectiviteit als een voorwaarde voor interculturele samenwerking.

*'Nu het voortbestaan van onze planeet werkelijk afhangt van hoe wij ons gedragen, en welke keuzes wij tot in de supermarkt maken, is het van cruciaal belang of wij tot samenwerking kunnen komen. Dit zal van de toekomstige burger een ethiek van bescheidenheid, tolerantie, inlevingsvermogen, en collectiviteit vragen. Omdat ik denk dat deze kwaliteiten in de volgende eeuw van levensbelang zullen worden, meen ik dat wij in de kunst deze kwaliteiten vooruit moeten nemen, en in kunstenaarscollectieven moeten laten zien waartoe wij in staat zijn. Dit is de nieuwe horizon die wij moeten aanbrengen in onze werken.'*⁸

Ik verbind dit graag met de opvatting van Patrick Acogny over 'collective dance':

'It is as important for the dancer to be one with himself as one with the group. He should at the same time express his personality and at the same time be with everybody, not too distinct. So how can you be yourself, be different and at the same time be like everybody? That's the idea of a society, a community of people dancing together for a particular event, you show you belong to the society. And yet you have the space to express your creativity,

⁷ Farooq Chaudry, Keynote speeches debat *Cross Over! flirt of verbond?*, Stadschouwborg Amsterdam 30 november 2009

⁸ Micha Hamel, Keynote speeches debat *Cross Over! flirt of verbond?*, Stadschouwborg Amsterdam 30 november 2009

Onderzoeksopzet transculturele danstechniek en dansdidactiek

*your personality. Always within the rules of the society. So basically when you dance; don't be out of tempo/timing, because otherwise you're out of society. You belong to a group of people, of age, men or women. It's their world. When they dance together they express that world.*⁹

Literatuurlijst van het vooronderzoek

Patrick Acogny, Germaine Acogny Technique or Genesis of an intercultural Notion of Corporealities, 2003 Paris VIII University Saint Denis, MA thesis

Ann van Dienderen, Joris Janssens en Katrien Smits, TRACKS: artistieke praktijk in een diverse samenleving, VTI, Berchem 2007

Laurien Saraber, Meervoud als mentaliteit: culturele diversiteit in het dansvakonderwijs, AHK Amsterdam 2006

Rudi Visker, Vreemd gaan en vreemd blijven: filosofie van de multiculturaliteit, 2005 SUN Nijmegen

Carlo Ginzburg, Omweg als methode; Essays over verborgen geschiedenis, kunst en maatschappelijke herinnering, 1988 SUN Nijmegen

Gerald Jonas, Dancing: the pleasure, power, and art of movement, Londen 1992

Planning

Onderzoek Transculturele danstechniek en dansdidactiek		
Air Periode 2	Lessen Patrick Acogny volgen, observeren en registreren	30 uur
	Interview met Patrick Acogny	2 uur
	Interviews met docenten en studenten	8 uur
Februari / maart / april / mei	Uitwerking en montage van het videomateriaal en de interviews	40 uur
	dialogoog met docenten, studenten en experts	40 uur
mei	Studiereis Senegal of Praktijk onderzoek met expert/dansdocent	40 uur
Juni /juli /augustus	Analyse en interpretatie Verslag 1	60 uur
Air Periode 3 september /oktober	Lessen Germaine Acogny	20 uur
Debat met het werkveld	Presentatie fase 1	20 uur
November / december	Verslag 2 vertaling naar curriculum DD In samenwerking me de experts	60 uur
Totaal	Onderzoeksactiviteiten Lot	320
	Mogelijke inzet experts	160
Totaal		480

⁹ Patrick Acogny, interview augustus 2008. Te vinden op mijn channel op Youtube <http://www.youtube.com/watch?v=nDvdtNmPnLM>